

vyšší než 3 000 Kč, byl od roku 1997 evidován až do vyřazení v operativní evidenci (podle poučení k přiznání k dani z příjmů fyzických osob měl být uváděn v pořizovací ceně do výkazu o majetku a závazcích mezi zásoby).

S účinností **od 1. 1. 2001** Zásady obdobně jako Postupy zavedly pojmy „*dlouhodobý hmotný majetek*“ a „*dlouhodobý nehmotný majetek*“. Mezi „*dlouhodobým nehmotným majetkem*“ podle Zásad a podle Postupů se však objevil podstatný rozdíl, kterým je hodnotová hranice – Zásady zavedly hodnotovou hranici 7 tis. Kč (po redakční opravě chyby; původně byla publikována hranice 7 000 tis. Kč, tj. 7 mil. Kč). V průběhu roku 2001 (s účinností pro období roku 2001) byly ještě Zásady doplněny tak, že z „*dlouhodobého nehmotného majetku*“ byla jako zvláštní podmnožina vyčleněna kategorie „*drobného dlouhodobého nehmotného majetku*“ – jedná se o dlouhodobý nehmotný majetek s oceněním do 60 000 Kč. Toto členění dlouhodobého nehmotného majetku je zachováno i pro rok 2002.

S účinností **od 1. 1. 2001** již Zásady neřadí majetek hmotné povahy, který není vymezen jako „*dlouhodobý hmotný majetek*“ mezi materiál, ale předepisují jeho zachycení na kartách zásob (jedná-li se o majetek s oceněním od 3 000 Kč včetně). S účinností **od 1. 1. 2002** je tento majetek Zásadami nazýván „*drobným hmotným majetkem*“, takto je nazýván také v povinné příloze č. 1 k přiznání k dani z příjmů fyzických osob typu B za rok 2001 (ve výkazu o majetku a závazcích; podle poučení již tento majetek nepatří mezi zásoby).

Užití slov „zejména“ a „například“ v právních normách

Mgr. Martin Hansel *)

V tomto článku se chci zamyslet nad problematikou demonstrativních výčtů v kogentních právních normách a nad užíváním slov „zejména“ a „například“ v normativním textu.

Právní normy se dle teorie práva dělí do různých kategorií v závislosti na určitých kritériích. Jedním z těchto kritérií je povaha pravidel stanovených právní normou. Tak rozeznáváme:

- právní normy **kogentní**, „*jejichž použití na právní poměry, které upravují, nemůže být vyloučeno ani omezeno projevem odchylné vůle subjektů právního vztahu ani jiných subjektů (nebo státních orgánů)*“;¹⁾
- právní normy **dispozitivní**, jež „*umožňují účastníkům právních vztahů, aby projevem souhlasné vůle určili obsah vzájemných oprávnění a povinností, a pro případ, že tak neučiní, upravuje oprávnění a povinnosti norma*“;²⁾

Kogentní normy často upravují určitý právní vztah, resp. stanoví práva a povinnosti adresátů právních norem takovým způsobem, že stanoví povinnost, a tu pak blíže konkretizují za pomoci slov „*zejména*“, „*například*“ atd., tedy za pomoci demonstrativního výčtu. Věc rozebereme na příkladu § 6 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“), jenž upra-

*) Mgr. Martin Hansel je právník správního úřadu

vuje způsob hodnocení nabídek podaných v průběhu obchodní veřejné soutěže nebo v průběhu zadání veřejné zakázky výzvou více zájemcům podle § 49 cit. zákona, a to **s přihlédnutím k vývoji tohoto ustanovení.**

1. Ustanovení § 6 ZZVZ ve svém původním znění stanovilo, že hodnocení nabídek se provádí pomocí jediného kritéria nebo více kritérií (odstavec 1). Při hodnocení nabídek pomocí více kritérií měl zadavatel použít (kromě výše nabídkové ceny) podle charakteru veřejné zakázky **zejména** tato kritéria: požadavky na jakost, dobu plnění veřejné zakázky, kvalifikaci uchazečů, záruky za jakost, požadavky na provoz a údržbu.

Ustanovení § 6 je kogentní. Prikazuje zadavateli, aby nabídky hodnotil podle jednoho ze dvou variantních způsobů. Možnost volby se však nevyčerpává jen výběrem způsobu hodnocení; v případě, že zadavatel bude hodnocení provádět pomocí více kritérií, může si pro tento účel zvolit kritéria, jejichž demonstrativní výčet je obsažen v § 6 odst. 2 ZZVZ. Otázka zní, jak široká je možnost jeho volby. Jsem toho názoru, že užití slova „**zejména**“, uvozujícího příkladný výčet kritérií, má tento význam: Zadavatel má určeno, která kritéria **musí** vzít v úvahu; kromě výše nabídkové ceny jsou to všechna kritéria uvedená ve výčtu v odstavci 2 cit. paragrafu. Může však (navíc) použít i kritéria jiná.

2. Dne 1. července 1996 nabyl účinnosti zákon č. 148/1996 Sb., kterým se mění a doplňuje ZZVZ. Čl. I bod 16 tohoto zákona se dotkl zmíněného § 6 odst. 2 a slovo „**zejména**“ nahradil slovem „**například**“, přičemž výčet kritérií ponechal beze změny. Cíl sledovaný touto změnou byl podle mne ten, že zadavatel měl – jako dříve – možnost volby mezi dvěma způsoby hodnocení nabídek, ovšem v případě, že zvolil hodnocení podle více kritérií, zůstala mu jako jediné povinné kritérium výše nabídkové ceny a ostatní příkladmo uvedená kritéria použít **mohl, ale také nemusel**. Mohl si stanovit kritéria vlastní, jdoucí mimo rámec demonstrativního výčtu. Z logiky věci plyne, že muselo být stanoveno alespoň jedno další hodnotící kritérium; spolu s vyšší nabídkové ceny tedy musela být minimálně dvě.
3. Dne 1. června 2000 nabyl účinnosti zákon č. 28/2000 Sb., kterým se mění ZZVZ. Novela opět změnila § 6 ZZVZ; **podle nového (dosud platného) znění** se hodnocení nabídek provádí podle výše nabídkové ceny nebo ekonomické vhodnosti nabídek v souladu s kritérii vymezenými v podmínkách soutěže (resp. v zadání veřejné zakázky způsobem upraveným v § 49 ZZVZ). Při hodnocení podle ekonomické vhodnosti nabídky **zadavatel přihlédne podle charakteru veřejné zakázky zejména k demonstrativně vypočteným kritériím**. Zákon se tedy opět dostal do stavu popsaného výše (sub 1.), znovu tedy používá slovo „**zejména**“ s výše popsanými důsledky.
4. Pokud jde o dispozitivní právní normy, nezáleží v případě, že obsahují demonstrativní výčet, na tom, zda je tento výčet uvozen slovem „**zejména**“ nebo „**například**“ nebo jinak. Z povahy normy plyne, že její adresáti si mohou vybrat, co si z jí předložené „nabídky“ vyberou, k aplikaci na svůj právní vztah, a co nikoli, zda si vůbec něco vyberou, či aplikaci dispozitivní normy úplně vyloučí (nebo naopak, zda se nesjednáním odchylné úpravy mlčky nedohodnou na aplikaci podpůrně použitelné normy).

Poznámky:

1) a 2) Boguszak, J. – Čapek, J.: Teorie práva. Praha, CODEX Bohemia 1997, str. 71.